

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.06.2014, sp. zn. 29 Cdo 2735/2012, ECLI:CZ:NS:2014:29.CDO.2735.2012.1

Číslo: 103/2014

Právní věta:

Právo na náhradu škody ve výši rozdílu mezi částkou, které by se věřiteli společnosti s ručením omezeným dostalo na úhradu jeho pohledávky v konkursu vedeném podle zákona č. 328/1991 Sb. (ve znění účinném do 31. 12. 2007), kdyby jednatel společnosti s ručením omezeným včas podal návrh na prohlášení konkursu na její majetek, a částkou, kterou věřitel na úhradu své pohledávky v konkursu obdržel, je v případě, že smlouva o postoupení pohledávky neurčuje jinak, právem spojeným s postoupenou pohledávkou (§ 524 odst. 2 obč. zák.), bez zřetele k tomu, že odpovědnost za škodu se vyvozuje vůči jiné osobě (jednateli) než vůči společnosti s ručením omezeným (dlužníku postoupené pohledávky).

Má-li být náhrada škody ve formě peněžitého plnění poskytnuta v rozsahu, v němž se pohledávka věřitele vůči jeho dlužníku stala nedobytnou v důsledku porušení povinnosti podat včas návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka podle zákona č. 328/1991 Sb. (ve znění účinném do 31. 12. 2007), pak dnem, kdy taková škoda vznikla (nejpozději mohla vzniknout), je den, kdy byl skutečně podán návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Od tohoto dne totiž již případný pokles míry uspokojení věřitelovy pohledávky z majetku dlužníka nelze odvozovat od porušení povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.06.2014

Spisová značka: 29 Cdo 2735/2012

Číslo rozhodnutí: 103

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs, Náhrada škody

Předpisy: § 106 obč. zák. ve znění do 31.12.2013

§ 3 ZKV ve znění do 31.12.2007

§ 420 obč. zák.

§ 44 odst. 1 písm. d) ZKV ve znění do 31.12.2007

§ 45 odst. 2 ZKV ve znění do 31.12.2007

§ 524 obč. zák. ve znění do 31.12.2013

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem ze dne 6. 12. 2010 zamítl Obvodní soud pro Prahu 9 žalobu (podanou 16. 7. 2008), kterou se žalobce L. H. domáhal vůči žalovaným 1) V. E. a 2) Z. R. toho, aby mu společně a nerozdílně zaplatili částku 1 826 761,60 Kč, s příslušenstvím tvořeným konkretizovanými zákonnými úroky z prodlení za dobu od 1. 4. 2008 do zaplacení (bod I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (body II. a III. výroku) a o nákladech státu (bod IV. výroku).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

- 1) Podle výpisu z obchodního rejstříku týkajícího se společnosti T byli oba žalovaní jednatelem společnosti T v době od 7. 10. 1998 do 2. 2. 2008, každý z nich s právem jednat za společnost T samostatně.
- 2) Společnost T podala u Městského soudu v Praze (dále též jen „konkursní soud“) dne 7. 6. 2005 návrh na prohlášení konkursu na svůj majetek. Návrh na prohlášení konkursu je odůvodněn vyúčtováním hospodářského výsledku za rok 2004 a daňovým přiznáním za rok 2004, podle kterého společnost T vykázala ztrátu 2 681 529 Kč.
- 3) Usnesením ze dne 16. 3. 2006, které nabylo právní moci 23. 3. 2006, prohlásil konkursní soud konkurs na majetek společnosti T.
- 4) T. Z. přihlásil dne 15. 6. 2006 do konkursu vedeného na majetek společnosti T pohledávku ve výši 1 826 761,60 Kč. Pohledávka byla zjištěna při přezkumném jednání konaném dne 11. 10. 2006 jako nevykonatelná pohledávka druhé třídy bez nároku na oddělené uspokojení.
- 5) Usnesením ze dne 5. 3. 2007, které nabylo právní moci 5. 4. 2007, zrušil konkursní soud konkurs na majetek společnosti T pro nedostatek majetku.
- 6) T. Z. (jako postupitel) uzavřel se žalobcem (jako postupníkem) dne 25. 10. 2007 smlouvu o postoupení pohledávky (dále jen „postupní smlouva“), jejímž předmětem byla pohledávka za společností T ve výši 1 826 761,60 Kč z titulu tichého vkladu postupitele do společnosti T.
- 7) Rozsudkem ze dne 12. 4. 2010 zprostil Obvodní soud pro Prahu 9 oba žalované obžaloby, která jim v bodě II. kladla za vinu, že nejpozději k datu 31. 3. 2004 věděli, že společnost T je velmi pravděpodobně předlužena a její majetek včetně předpokládaných zisků z pokračování v předmětu podnikání společnosti T jim v budoucnu neumožní pokrýt níže (rozuměj v obžalobě) uvedené přijaté závazky a aniž by jim byla známa jakákoliv podložená skutečnost, která by tomu mohla zabránit, neprovedli důslednou analýzu ekonomického stavu společnosti, při které by bylo zjištěno předlužení, i přesto nechali referenty objednat zboží ve prospěch společnosti T, které nebylo dodavatelům nikdy zaplacené, a toto zboží použít ve prospěch společnosti T. Rozsudek ve zprošťující části nabyt právní moci 15. 5. 2010.

Na tomto základě dospěl soud – vycházející z ustanovení § 1 odst. 1 a 3, § 3 odst. 1 a 2 a § 4 odst. 3 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), z ustanovení § 524 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, a z ustanovení § 135 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, k následujícím závěrům:

- 1) Postupní smlouvou nebyl postoupen nárok na náhradu škody dle § 3 odst. 2 ZKV (konstatování v článku I. postupní smlouvy, že je zřejmé, že statutární orgány dlužníka nesplnily povinnost podat návrh na konkurs bez zbytečného odkladu, není jednoznačným vyjádřením vůle postoupit tuto pohledávku). Žalobce tak nemá věcnou aktivní legitimaci v tomto řízení, neboť není účastníkem hmotně právního vztahu vymezeného žalobou.
- 2) Žalovaní byli v době úpadku společnosti T jejími jednatelem s právem jednat samostatně a

každý z nich tak měl povinnost podat návrh na prohlášení konkursu bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděli (respektive při řádné péči měli dozvědět) o úpadku společnosti T.

3) Základním východiskem pro zjištění, zda žalovaní porušili právní povinnost dle § 3 odst. 2 ZKV, je, zda povinnost žalovaných podat návrh na prohlášení konkursu zde byla dříve, než v den skutečného podání, k čemuž dospěl Nejvyšší soud např. ve věci sp. zn. [29 Odo 1220/2005](#); jde o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. [29 Odo 1220/2005](#), uveřejněný pod číslem 33/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 33/2008“), který je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže, vydaná v době od 1. 1. 2001) dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu.

4) Ze zprošťujícího rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 je zřejmé, že ještě v červenci 2004 očekávali žalovaní oprávněně výnos z obchodní činnosti společnosti, který by značně zlepšil hospodářskou kondici společnosti T. Poté, co se tento zisk nerealizoval a co se žalovaní seznámili s hospodářským výsledkem a podklady pro daňové přiznání za rok 2004 podávané k 31. 3. 2005, podali 7. 6. 2005 návrh na prohlášení konkursu pro předlužení společnosti T.

5) Společnost T během roku 2004 nezastavila platby, takže úpadek ve formě platební neschopnosti dle § 1 odst. 2 ZKV zjevně nepřicházel v úvahu.

6) Žalovaní nebyli schopni přijmout kvalifikovaný závěr, zda společnost T je v úpadku předlužením, jen sdílením nebo předáváním výstupů z účetnictví; k tomu potřebovali zpracovanou účetní závěrku, vyúčtování hospodářského výsledku a inventuru majetku, kteréžto dokumenty byly zpracovány až v souvislosti s plněním daňové povinnosti.

7) Jestliže žalovaní podali návrh na konkurs 7. 6. 2005, tedy přibližně dva měsíce po té, co zjistili předlužení společnosti, pak jej nepochybně podali bez zbytečného odkladu, tedy včas.

8) Žalobcův argument, že kdyby žalovaní podali návrh na prohlášení konkursu včas, majetek společnosti by postačoval k plné úhradě všech pohledávek za společností T, má soud za nepochopitelný. Žalobcova pohledávka byla pohledávkou druhé třídy a žalobce nebyl odděleným věřitelem dle § 28 ZKV. Je proto zřejmé, že uspokojení žalobcovy pohledávky by předcházelo uspokojení celé řady jiných věřitelů (nebyla by uspokojena v plné výši, i kdyby byl návrh na konkurs podán před 7. 6. 2005). Jestliže žalobce požadoval na náhradu škody ve výši celé přihlášené pohledávky (1 826 761,60 Kč s příslušenstvím), pak neprokázal výši škody.

K odvolání žalobce M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 17. 1. 2012, ve znění opravného usnesení ze dne 9. 11. 2012, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovaným uložil zaplatit žalobci do 3 dnů od právní moci rozsudku společně a nerozdílně částku 1 826 761,60 Kč, s příslušenstvím tvořeným konkretizovanými úroky z prodlení za dobu od 1. 4. 2008 do zaplacení (první výrok). Dále rozhodl odvolací soud o nákladech řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok). Jako se žalobcem přitom již jednal se společností A., spol. s r. o., jejíž vstup do řízení na místo původního žalobce připustil usnesením ze dne 15. 8. 2011.

Odvolací soud po doplnění a zopakování dokazování vyšel dále z toho, že:

1) T. Z. se zúčastnil na podnikání společnosti T jako tichý společník. Jeho vklad do společnosti T činil 1 160 000 Kč, byl vložen na dobu 5 let a měl být vypořádán nejpozději do 30. 4. 2003, s tím, že za prodlení se zaplacením této částky náležel T. Z. 20% úrok z prodlení. V uvedeném termínu nebyl vklad vypořádán.

2) Podle postupní smlouvy došlo k postoupení pohledávky po zrušení konkursu vedeného na majetek společnosti T a po výmazu společnosti T z obchodního rejstříku. Postupitel prohlásil,

že má za společností T pohledávku z tichého vkladu do společnosti T, která v rozporu se smlouvou o tichém společenství nebyla vrácena, ani nebyla, byť zčásti, uspokojena v konkursním řízení vedeném na majetek společnosti T (byť v něm byla zjištěna). Současně postupitel uvedl, že statutární orgány úpadce porušily povinnost uvedenou v § 3 ZKV, proto odpovídají společně a nerozdílně za škodu, která mu vznikla tím, že nebyl včas podán návrh na konkurs. V článku I. odst. 1 postupní smlouvy smluvní strany deklarovaly, že s postoupenými pohledávkami přechází na postupníka i jejich příslušenství a všechna práva s nimi spojená.

3) Podle uznání dluhu z 29. 10. 2003, adresovaného A. Z., dlužila společnost T částku 265 254 Sk, kterou uznala co do důvodu a výše a kterou se zavázala splácet počínaje listopadem 2003 po 20 000 Kč měsíčně.

4) V roce 2003 evidovala společnost T splatné a dosud neuhrazené závazky za služby, které jí poskytl T. Z., a které činily k 8. 12. 2003 částku 1 158 351,20 Kč (šlo o faktury neuhrazené buď vůbec, nebo jen zčásti, v převážné míře z toku 1999, jedna z roku 2001 a jedna z roku 2003). Podle dohody o uznání závazků ze dne 8. 12. 2003 uznala společnost T tyto závazky vůči T. Z. co do důvodu i výše.

5) Podle znaleckého posudku zpracovaného v trestním řízení žalovaných splnila společnost T podmínky pro úpadek ve formě platební neschopnosti k 11. 4. 2001 (k tomuto dni měla více věřitelů, jejichž splatné závazky nebyla schopna uspokojit). Mezi tyto pohledávky patřila převážná část pohledávek T. Z. uznaných 8. 12. 2003 (všechny faktury z roku 1999). Kdyby byl návrh na prohlášení konkursu na majetek společnosti T podán k 11. 4. 2001, postačoval by majetek společnosti k uspokojení všech tehdy splatných závazků v rozsahu 41,21 %. V úpadku ve formě předlužení se společnost T ocitla (již) k 31. 12. 2003, kdy byl její majetek (5 539 000 Kč) nižší, než její splatné závazky (5 906 629 Kč). K úpadku společnosti T ve formě předlužení přispělo přijímání nových závazků v době, kdy již byla v úpadku ve formě platební neschopnosti.

6) Podle výpovědi K. J., která vedla účetnictví společnosti T od roku 1999 do roku 2004, učiněné v trestním řízení, se problémy ve financování společnosti T začaly projevovat již v roce 2003, nejvíce se však projevíly v roce 2004 po měsíčních nárůstech ztrát. Na to, že příjmy společnosti T jsou nižší, než její závazky, upozorňovala K. J. především prvního žalovaného (již na jaře roku 2004). Když se situace nelepšila a jednatelé společnosti T nepřijali žádná opatření, důrazně na vzniklou situaci začala upozorňovat někdy od října 2004. Žalovaní byli informováni o stavu společnosti a jejích problémech; měli o tom přehled, neboť K. J. s nimi veškeré problémy konzultovala.

7) Podle dokladů připojených k podáním, jimiž se poškození připojili (se svými nároky) k trestnímu řízení, společnost T nebyla schopna plnit své splatné závazky od jara roku 2004, přičemž první žalovaný musel vědět o platební neschopnosti nejpozději v listopadu 2004, kdy podepsal písemné uznání závazku (ve výši téměř 900 000 Kč) vůči společnosti A.

8) Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 12. 4. 2010 byl první žalovaný odsouzen pro trestný čin zpronevěry, jehož se dopustil jako jednatel společnosti T tím, že ke škodě společnosti A peníze utržené za zboží z konsignačního skladu, které měly být předány společnosti A, následně použil ve prospěch společnosti T, za což mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon byl odložen na zkušební dobu dvou let.

9) Předlužení společnosti T bylo v návrhu na prohlášení konkursu na její majetek odůvodněno tím, že jediný majetek společnosti T činí 32 351 Kč (hotovost v pokladně 4843 Kč, pohledávky za obchodními partnery ve výši 19 138 Kč a provozní zálohy ve výši 8370 Kč).

10) V seznamu pohledávek přihlášených do konkursu vedeného na majetek společnosti T je pod pořadovým číslem 23 uvedena pohledávka T. Z. ve výši 1 826 761,60 Kč z titulu vkladu tichého společníka do společnosti T. Pohledávka byla zjištěna jako nevykonatelná, s tím, že tvoří 21% podíl z celkem přihlášených a správcem konkursní podstaty uznaných pohledávek.

Na takto doplněném skutkovém základě odvolací soud uzavřel, že soud prvního stupně sice na zjištěný skutkový stav aplikoval odpovídající zákonná ustanovení, avšak učinil nesprávné právní závěry. V jednotlivostech pak odvolací soud argumentoval následovně:

a) K věcné legitimaci žalobce.

Odvolací soud nesdílí závěr soudu prvního stupně o nedostatku věcné legitimace původního žalobce. Dovozuje, že ve smyslu § 525 odst. 2 obč. zák. nic nebránilo postoupení pohledávky, přičemž ve smyslu ustanovení § 524 odst. 2 obč. zák. je nepochybně třeba považovat za právo vážící se k postupované pohledávce i právo na náhradu škody.

Pohledávka byla sice v konkursu zjištěna, avšak vzhledem k tomu, že nedošlo „k rozvrhovému řízení“, nelze dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu považovat seznam pohledávek zjištěných v konkursu za exekuční titul (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2008, sp. zn. [20 Cdo 5078/2007](#)). T. Z. proto s postupovanou pohledávkou nemohl převést právo ji přímo vymáhat na společnosti T.

S pohledávkou mohl postoupit (a z logiky věci původnímu žalobci postoupil) právo na její uplatnění žalobou u soudu. Vůči společnosti T z titulu úhrady vkladu tichého společníka a vůči žalovaným z titulu jejich ručení za závazky společnosti T ve smyslu ustanovení § 194 odst. 5 a 6 obch. zák. Vůči žalovaným (jako statutárním orgánům společnosti T) pak mohl vedle již uvedeného práva na zaplacení pohledávky z titulu ručení postoupit též právo na náhradu škody dle ustanovení § 3 odst. 2 ZKV. To mu svědčilo za situace, kdy po zrušení konkursu bylo zjevné, že společnost T nemá žádný majetek (a následně byla vymazána z obchodního rejstříku ke 2. 2. 2008) a že uspokojení pohledávky se nedomůže žalobou na její zaplacení.

„Konstatování“ v článku I. bodu 1. postupní smlouvy (že statutární orgány úpadce porušily povinnost uvedenou v § 3 ZKV, a proto odpovídají společně a nerozdílně za škodu, která postoupiteli vznikla tím, že nebyl podán včas návrh na konkurs) tak odvolací soud považuje za „výslovné konstatování existence práva vážícího se k postupované pohledávce“, které bylo postoupeno s pohledávkou dle článku I. odst. 2 postupní smlouvy.

Tak jak žalobce vymezil skutek v žalobě, je zjevné, že se domáhá zaplacení žalované částky právě z titulu náhrady škody dle ustanovení § 3 odst. 2 ZKV (nikoliv z titulu ručení za závazky zaniklé společnosti dle ustanovení § 194 odst. 5 a 6 obch. zák.).

b) K promlčení.

Pohledávka T. Z. z titulu tichého vkladu do společnosti T se stala splatnou 30. 4. 2003, takže promlčecí doba začala běžet 1. 5. 2003, kdy T. Z. mohl uplatnit pohledávku u soudu. Jelikož jde o pohledávku z obchodního vztahu, je promlčecí doba čtyřletá (§ 397 obch. zák.) a uběhla by 30. 4. 2007.

Tím, že v průběhu této doby bylo „zahájeno konkursní řízení“ vůči společnosti T a T. Z. přihlásil pohledávku do konkursu, došlo ve smyslu § 402 obch. zák. ke stavení běhu promlčecí doby. Ke dni zahájení konkursního řízení (k 7. 6. 2005) uběhly z této doby 2 roky a 38 dnů. Běh promlčecí doby se pak obnovil dnem následujícím po právní moci usnesení, kterým byl konkurs zrušen, tj. 6. 4. 2007.

Postupní smlouva byla uzavřena v době, kdy promlčecí doba ještě nedoběhla, a původní žalobce podal žalobu ohledně postoupené pohledávky 16. 7. 2008. V době od nabytí právní moci usnesení o zrušení konkursu do podání žaloby uplynulo z promlčecí doby dalších 436 dnů. Do konce běhu obecné čtyřleté promlčecí doby tak ke dni podání žaloby zbývalo ještě 66 dnů. Dosud též neuběhla ani desetiletá promlčecí doba ve smyslu § 408 odst. 1 obch. zák.

Odvolací soud tak námitku promlčení uplatněnou oběma žalovanými (k níž se soud prvního stupně výslovně nevyjádřil) neměl za důvodnou.

c) Ke škodě.

Žalobce prokázal i vznik škody a její výši. Konkursním spisem bylo prokázáno, že v době podání návrhu na konkurs jmění společnosti T činilo 32 351 Kč a její závazky 8 251 467 Kč. V konkursním řízení nebyla uspokojena žádná z přihlášených a zjištěných pohledávek a konkurs byl zrušen pro nedostatek majetku. Škoda vznikla žalobci tím, že „žalovaná pohledávka“ mu nebyla zaplacená v době její splatnosti, nebyla uspokojena ani v konkursu a žalobce se nemůže domáhat jejího uspokojení ani žalobou vůči společnosti T, vymazané z obchodního rejstříku ke 2. 2. 2008.

Škoda vznikla (dle odvolacího soudu) v žalované výši (v rozsahu částky uplatněné v konkursu). Výši škody je třeba posuzovat dle druhé právní věty [R 33/2008](#), neboť žalobcova pohledávka vznikla v době, kdy žalovaní již byli v prodlení se splněním povinnosti dle § 3 odst. 2 ZKV. Společnost T byla v úpadku k 11. 4. 2001 a žalobci (respektive T. Z.) vznikla pohledávka z tichého vkladu k 31. 12. 2002 a s dalšími závazky vůči tichému společníku měla být vypořádána do 30. 4. 2003. K tomuto dni činila pohledávka 1 160 000 Kč. Ke dni podání návrhu na prohlášení konkursu zahrnovala pohledávka i sjednaný 20% úrok z prodlení a činila tak 1 826 761,60 Kč (takto byla pohledávka specifikována v přihlášce do konkursu a byla tak i zjištěna). Na pohledávku nebylo ničeho zaplacené ke dni podání návrhu na konkurs ani v průběhu konkursu, takže výše škody činí 1 826 761,60 Kč.

d) K vyvinění žalovaných a k novým skutečnostem.

V řízení byla prokázána i příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a vznikem škody. Ze znaleckého posudku se podává, že kdyby žalovaní podali návrh na prohlášení konkursu bezodkladně poté, co se společnost T ocitla v úpadku ve formě platební neschopnosti, tedy nejpozději do konce roku 2001 (což je lhůta postačující k sumarizaci majetku, závazků a pohledávek společnosti T, k provedení mimořádné inventury apod., tedy k soustředění všech podkladů potřebných pro podání návrhu na konkurs), postačoval by majetek společnosti T k uspokojení pohledávek všech věřitelů v rozsahu 41,21 %.

Návrh na konkurs by tak byl podán včas a ke vzniku škody by vůbec nedošlo. Ve skutečnosti byl návrh na konkurs podán až v červnu 2005, kdy společnost T již neměla žádný majetek a pohledávky věřitelů již nemohly být uspokojeny. Je tedy zřejmé, že je dána příčinná souvislost mezi porušením povinnosti uložené žalovaným ustanovením § 3 odst. 2 ZKV a škodou vzniklou žalobci.

Žalovaní netvrdili v řízení před soudem prvního stupně skutečnosti, které by je zbavily odpovědnosti, vyjma odkazu na rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 (trestní soud se však nezabýval tím, zda žalovaní porušili povinnost dle § 3 odst. 2 ZKV). To, že žalovaní očekávali v polovině roku 2004 uskutečnění obchodu, z něhož by získali větší finanční částku, je odpovědnosti nezbavuje. I kdyby obchod proběhl tak, jak měl (kdyby nedošlo k započtení plnění na jinou pohledávku), nestačily by získané finanční prostředky k pokrytí všech splatných závazků společnosti; ty v té době činily více než 5 milionů Kč a zisk (z obchodu) byl očekáván v řádu statisíců (podle žalovaných měl činit kolem 400 000 Kč).

Žalovaní až v odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně poukázali na to, že T. Z. vykonával až do konce roku 2003 funkci ekonomického poradce společnosti T a zpracovával ekonomické podklady, jakož i na to, že byl členem Komory specialistů pro krizové řízení a insolventi v ČR. Jeho povinností tak bylo upozornit žalované, že společnost je předlužena, případně, že je v úpadku pro platební neschopnost a že má být podán návrh na konkurs, což neučinil. Jde sice o okolnosti, které by mohly vést k vyvinění žalovaných, ovšem tyto existovaly a žalovaným byly známy již v řízení před soudem prvního stupně; přesto nebyly uplatněny. Odvolací soud je proto v odvolacím řízení posoudil jako „nepřípustné novoty“ a při svém rozhodnutí k nim nepřihlížel.

e) K vědomosti žalovaných o úpadku společnosti T.

Podle ustálené judikatury je odpovědnost osob uvedených v § 3 odst. 2 ZKV za porušení povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka obecnou občanskoprávní odpovědností za škodu založenou na presumpci zavinění, s možností dotčených osob se této odpovědnosti zprostit ([R 33/2008](#)). Bylo tedy na žalobci, aby prokázal, že žalovaní porušili právní povinnost uloženou jim usnesením § 3 odst. 2 ZKV, že mu vznikla škoda a že je příčinná souvislost mezi vznikem škody a protiprávním jednáním žalovaných. Na žalovaných pak je, aby prokázali, že za vzniklou škodu neodpovídají. Po doplnění dokazování dospěl odvolací soud k závěru, že žalobce prokázal všechny zákonné předpoklady pro vznik odpovědnosti žalovaných za škodu.

Cituje ustanovení § 1 odst. 2 a 3 ZKV, měl odvolací soud za prokázáno obsahem trestního spisu vedeného Obvodním soudem pro Prahu 5 (zejména pak znaleckým posudkem), že společnost T splnila předpoklady pro podání návrhu na konkurs již k 11. 4. 2001 (pro platební neschopnost). Ze znaleckého posudku vyplynulo, že v té době měla společnost T více než dva závazky po lhůtě splatnosti, které dlouhodobě nemohla uspokojit. Vědomost společnosti T (potažmo žalovaných) o existenci těchto závazků a o tom, že nemá dostatek finančních prostředků k jejich úhradě, dokládá (dle odvolacího soudu) písemné uznání závazků vůči A. Z. (25. 10. 2003) a vůči T. Z. (8. 12. 2003).

Kdyby žalovaní (jako statutární orgány společnosti T) konali s péčí řádného hospodáře ve smyslu § 194 odst. 5 obch. zák. (ve spojení s § 135 obch. zák.), museli by podat návrh na prohlášení konkursu na majetek společnosti T nejpozději v první polovině roku 2004 (a to i za předpokladu, že by se spolehli na údaje, které jim předkládala K. J.). Žalovaní však podali návrh na prohlášení konkursu o více než rok později, přičemž jen za rok 2004 došlo ke zmenšení majetku společnosti tak podstatným způsobem, že výše závazků přesáhla (dle znaleckého posudku) téměř o polovinu výši závazků vykázaných do konce roku 2003. K 31. 12. 2003 přesáhla výše splatných a neuhrazených závazků výši vlastního jmění společnosti T.

Nejde o péči řádného hospodáře, jestliže jednatelé společnosti (s ručením omezeným) svěří vedení účetnictví odborné firmě, více se o tyto záležitosti nestarají a plně se spoléhají jen na výsledky touto firmou předložené. Jednání s péčí řádného hospodáře předpokládá, že jednatelé společnosti (s ručením omezeným) mají průběžně přehled o obchodech, které uskutečnila, o jejích závazcích a pohledávkách a o celkovém stavu společnosti; to je základním předpokladem úspěšného podnikání.

Žalovaní tak porušili povinnost uloženou jim ustanovením § 3 odst. 2 ZKV, neboť návrh na prohlášení konkursu nepodali bez zbytečného odkladu.

Proti rozsudku odvolacího soudu (a to výslovně proti oběma jeho výrokům) podali dovolání oba žalovaní. Přípustnost dovolání opírají o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, namítají, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 písm. b) a odst. 3 o. s. ř., tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b)) a že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování (odstavec 3) a shodně požadují, aby Nejvyšší soud

napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

I. První žalovaný (dále jen „první dovolatel“) v mezích ohlášených dovolacích důvodů argumentuje následovně:

a) K věcné legitimaci žalobce.

První dovolatel míní, že i když T. Z. postoupil žalobci pohledávku zjištěnou v konkursní řízení včetně příslušenství a s postoupenou pohledávkou přecházejí dle § 524 odst. 2 obč. zák. i všechna práva s ní spojená, rozhodně nejde o právo na náhradu škody vůči jednatelům společnosti ve smyslu § 3 odst. 2 ZKV. Takové právo není právem spojeným s postoupenou pohledávkou. Postoupená pohledávka se týkala výhradně právnické osoby; šlo o pohledávku za společností T, nikoliv o pohledávku za fyzickými osobami – jednatelem společnosti (žalovanými). Jde o zcela jiný subjekt a o zcela samostatné právo na náhradu škody vůči tomuto subjektu, které však T. Z. nepostoupil žalobci, neboť by to muselo být v postupní smlouvě výslovně uvedeno; postoupená pohledávka se přitom týkala nároků T. Z. vůči společnosti T ze smlouvy o tichém společenství.

První dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že došlo k postoupení nároku na náhradu škody, vycházejícím z článku II. odst. 1 postupní smlouvy, k čemuž poukazuje na obsah článku I. odst. 1 postupní smlouvy. Dovojuje, že pouhé konstatování, že statutární orgány dlužníka nesplnily svou povinnost, takže odpovídají za škodu dle § 3 odst. 2 ZKV (což první dovolatel dále popírá), rozhodně nestačí k tomu, aby byl tento „zcela samostatný a specifický nárok postoupen“. Z (postupní) smlouvy je zcela zřejmé, že se postupují pouze pohledávky za společností T, tedy právnickou osobou.

Výklad podaný odvolacím soudem má první dovolatel za nepřipustně rozšiřující; měl-li T. Z. v úmyslu postoupit i „zcela samostatný případný nárok na náhradu škody dle § 3 odst. 2 ZKV vůči jednatelům společnosti“, nic mu nebránilo uvést to v postupní smlouvě výslovně.

První dovolatel dále odkazuje na skutečnosti, které uvedl v článku II. vyjádření k odvolání žalobce ze dne 28. 3. 2011.

b) K promlčení.

Odvolací soud posoudil chybně vznesenou námitku promlčení, jestliže uzavřel, že ke dni podání žaloby chybělo do konce běhu obecné čtyřleté doby ještě 66 dnů a dovodil-li (s odkazem na ustanovení § 408 odst. 1 obch. zák.), že desetiletá promlčecí doba uplyne až 30. 4. 2013. Odkaz na ustanovení § 408 odst. 1 obch. zák. má první dovolatel za irelevantní, pokládá za zřejmé, že v daném případě se uplatní obecná čtyřletá promlčecí doba dle § 397 obch. zák., která začala běžet 1. 5. 2003.

Odvolací soud rovněž zcela chybně posoudil stavení běhu promlčecí doby, dospěl-li k závěru, že běh promlčecí doby se přetrhl ke dni zahájení konkursního řízení (k 7. 6. 2005). První dovolatel poukazuje na ustanovení § 402 obch. zák. a § 20 odst. 6 ZKV a dovojuje, že ke stavení běhu promlčecí doby došlo až 10. 6. 2006 (dnem, kdy T. Z. přihlásil pohledávku ze smlouvy o tichém společenství do konkursu). Čtyřletá promlčecí doba tak běžela od 1. 5. 2003 do 10. 6. 2006 a její běh se obnovil 6. 4. 2007 (dnem následujícím po dni právní moci usnesení, jímž byl zrušen konkurs). K promlčení nároku tak došlo 24. 2. 2008 a žaloba byla podána až 16. 7. 2008.

c) Ke škodě.

Odvolací soud přiznal žalobci právo na náhradu údajné škody v plné výši s poukazem na závěry obsažené v [R 33/2008](#). Výši škody se zabývá též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp.

zn. [29 Odo 1395/2005](#). Napadené rozhodnutí je ale v rozporu se závěry těchto rozhodnutí.

První dovolatel uvádí, že k těmto judikátům se podrobně vyjadřoval již ve vyjádření k žalobě ze dne 12. 4. 2010, v rámci přednesu svého právního zástupce při jednání před soudem prvního stupně, a v článku III. vyjádření k odvolání žalobce ze dne 28. 3. 2011, na která „tímto odkazuje“.

První dovolatel zdůrazňuje, že odvolací soud na věc aplikoval tu pasáž [R 33/2008](#), která se týká určení výše škody u pohledávek, které vznikly až v průběhu trvání protiprávního vztahu (v době prodlení se splněním povinnosti dle § 3 odst. 2 ZKV). Žalobcova pohledávka (respektive pohledávka jeho právního předchůdce T. Z.) však vznikla z titulu tichého společenství uzavřením smlouvy o tichém společenství a vkladem tichého společníka, tedy již dne 10. 9. 1997, kdy společnost T rozhodně nebyla v úpadku; pouze splatnost pohledávky byla dohodnuta k 30. 4. 2003. Na tento případ tak dopadá jiná část [R 33/2008](#), podle které je škodou rozdíl mezi částkou, kterou by žalobce obdržel na úhradu své pohledávky v konkursu, kdyby návrh byl podán včas, a částkou, kterou v konkursu skutečně obdržel. Žalobce však takto určenou výši škody nijak neprokázal.

První dovolatel „na okraj“ dodává, že tichý společník se nepodílí pouze na zisku, ale musí se podílet i na ztrátě, takže jeho pohledávka vůbec neměla být zjištěna v konkursu v plné výši (nadto navýšena o 20 % sankčních úroků).

d) K vyvinění žalovaných a k novým skutečnostem.

Podle napadeného rozhodnutí (str. 14 odůvodnění) poukázali žalovaní na to, že T. Z. vykonával pro společnost T funkci ekonomického poradce a zpracovával až do konce roku 2003 ekonomické podklady, až v odvolání a ač jde o okolnosti, které mohly vést k vyvinění žalovaných, šlo o „nepřípustné novoty“, k nimž odvolací soud nepřihlížel.

Tento závěr pak podle prvního dovolatele odporuje skutečnosti s přihlédnutím k obsahu článku IV. jeho vyjádření z 12. 4. 2010 a nemá oporu v obsahu spisu ani v provedeném dokazování.

e) K vědomosti žalovaných o úpadku společnosti T.

Odvolací soud doplnil v odvolacím řízení dokazování znaleckým posudkem zpracovaným v trestním řízení; z něj dovodil, že společnost T byla v úpadku ve formě platební neschopnosti již k 11. 4. 2001 a k 31. 12. 2003 se dostala též do úpadku ve formě předlužení. Na tomto základě pak dospěl odvolací soud k závěru, že žalovaní odpovídají za způsobenou škodu. Tento názor je chybný a obsah znaleckého posudku je vytržen z kontextu ostatních důkazů. Znalecký posudek se zabýval jen tím, kdy se společnost dostala do úpadku, nikoliv však tím, kdy se jednatelé společnosti o této skutečnosti mohli dozvědět nebo skutečně dozvěděli (a kdy jim tedy vznikla povinnost podat návrh na konkurs).

Soud tak (podle prvního dovolatele) nedůvodně de facto přezkoumal rozsudek trestního soudu, z jehož odůvodnění jasně vyplývá, že z časového sledu datace listin je zřejmé, že oba obžalovaní nemohli předpokládat, že nebude realizován zisk ze smlouvy s firmou O., a že v měsíci červenci 2004 mohli očekávat výrazný zisk, ze kterého by plně uhradili pohledávky společnosti T. Závěr odvolacího soudu, že trestní soud se nezabýval odpovědností žalovaných ve smyslu porušení povinnosti dle § 3 odst. 2 ZKV a že byli zproštěni obžaloby jen proto, že jim nebyl prokázán úmysl uvést v omyl své obchodní partnery, tedy není správný.

II. Druhý žalovaný (dále jen „druhý dovolatel“) v mezích ohlášených dovolacích důvodů argumentuje následovně:

a) K věcné legitimaci žalobce.

Druhý dovolatel (stejně jako první dovolatel) míní, že T. Z. postoupil žalobci jen pohledávku za společností T, nikoliv pohledávku z titulu nároku na náhradu škody způsobené porušením povinnosti podat návrh na konkurs dle § 3 odst. 2 ZKV.

b) K promlčení.

Druhý dovolatel má za to, že při posouzení námitky promlčení odvolací soud pochybil, jestliže dospěl k závěru, že ke stavení běhu promlčecí doby došlo ke dni zahájení konkursního řízení (k 7. 6. 2005). Poukazuje na ustanovení § 20 odst. 8 ZKV a dovozuje, že k promlčení pohledávky došlo 25. 1. 2008.

c) Ke škodě.

Odvolací soud nesprávně posoudil dopady judikatury Nejvyššího soudu ([R 33/2008](#)). Na jedné straně totiž uvádí, že pohledávka z tichého vkladu vznikla k 31. 12. 2002, na druhé straně však na věc aplikoval tu pasáž [R 33/2008](#), která se týká určení výše škody u pohledávky, která vznikla až v době povinnosti podat návrh na konkurs. Závazek společnosti T vznikl uzavřením smlouvy o tichém společenství dne 10. 9. 1997, pouze jeho splatnost pohledávky stanovena na 1. 5. 2003. Žalobce tak neprokázal výši škody.

Druhý dovolatel dále s poukazem na ustanovení § 673 odst. 1, poslední věty, obch. zák. uvádí, že pohledávka tichého společníka měla v době splatnosti (1. 5. 2003) nižší hodnotu než původních 1 160 000 Kč (vzhledem ke ztrátě společnosti T). Tato částka byla v přihlášce do konkursu nadto nesprávně navýšena o 20 % sankčních úroků.

Odvolací soud měl posoudit výši škody i z těchto hledisek.

d) K vyvinění žalovaných a k novým skutečnostem.

Druhý dovolatel (stejně jako první dovolatel) nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že tvrzení, že T. Z. vykonával pro společnost T funkci ekonomického poradce a zpracovával až do konce roku 2003 ekonomické podklady, jsou sice okolnostmi, které mohly vést k vyvinění žalovaných, jde ale o „nepřípustné novoty“, k nimž odvolací soud nepřihlížel, jelikož byly uplatněny až v odvolání.

Poukazuje na to, že tyto okolnosti žalovaní uvedli již před soudem prvního stupně; první žalovaný v článku IV. vyjádření z 12. 4. 2010 a druhý žalovaný (prostřednictvím svého zástupce) v průběhu jednání konaného 1. 12. 2010.

c) K vědomosti žalovaných o úpadku společnosti T.

Také druhý dovolatel (stejně jako první dovolatel) vytýká odvolacímu soudu, že nesprávně porozuměl závěrům znaleckého posudku zpracovaného v trestním řízení a nedostatečně zvážil závěry zprošťujícího rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 z 12. 4. 2010 a výsledky provedeného dokazování, přičemž rovněž akcentuje tu pasáž rozsudku, podle které mohli žalovaní v červenci 2004 očekávat výrazný zisk společnosti T.

Žalobce ve vyjádření navrhuje dovolání žalovaných odmítnout jako zjevně bezdůvodná, případně zamítnout, k čemuž v jednotlivostech uvádí:

a) K věcné legitimaci žalobce.

Z ustanovení § 681 obch. zák. dovozuje žalobce možnost tichého společníka postoupit pohledávku z titulu svého vkladu dle § 524 a násl. obč. zák. To, že pohledávka byla v konkursním řízení zjištěna ve prospěch T. Z., znamená jen to, že T. Z. postupoval pohledávku, kterou nepopřeli správce konkursní

podstaty, konkursní věřitelé ani úpadce, se všemi právy s ní spojenými. K právům ze zjištěné pohledávky patří:

1) Právo dle § 45 odst. 2 ZKV (jež má význam vykonávat, zůstane-li po skončení konkursu úpadci nějaký postižitelný majetek a není-li úpadce vymazán z obchodního rejstříku).

2) Právo domáhat se náhrady škody podle ustanovení § 3 odst. 2 ZKV.

Tato práva jsou dle žalobce právy spojenými s postoupenou pohledávkou, přičemž právo domáhat se náhrady škody podle ustanovení § 3 odst. 2 ZKV není (dle žalobce) samostatným (volně převoditelným) právem, ale je vždy spojeno s konkrétní pohledávkou (v tomto případě s postoupenou pohledávkou).

b) K promlčení.

Společnost T byla povinna vypořádat veškeré závazky vůči tichému společníku do 30. 4. 2003, takže ke dni uplatnění přihláškou (15. 6. 2006) nebyla pohledávka promlčena (§ 397 obch. zák.).

c) Ke škodě.

Potud žalobce poukazuje na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Odo 1395/2005](#) a na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 2010, sp. zn. [29 Cdo 1481/2009](#), jakož i na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2010, sp. zn. [29 Cdo 2683/2008](#) (uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 5, ročníku 2012, pod číslem 70), a dovolává se (jako typově obdobné věci) též závěrů obsažených v rozsudku ze dne 9. 6. 2011, č. j. 64 Co 47/2011-238, jímž Městský soud v Praze potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 21. 5. 2010, č. j. 23 C 330/2008-171.

V průběhu dovolacího řízení (k 13. 9. 2012) žalobce změnil obchodní firmu, což se promítlo v jeho označení v záhlaví tohoto rozhodnutí.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. 12. 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání jsou přípustná podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou (s výjimkou rozebranou níže) dovoláními namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval především tím, zda jsou dány dovolací důvody uplatněné dovolateli.

Úvodem Nejvyšší soud podotýká, že „odkazuje-li“ první dovolatel na skutečnosti uvedené v článku II. a III. vyjádření k odvolání žalobce ze dne 28. 3. 2011 (v rámci argumentace k věcné legitimaci žalobce a ke škodě), jde o odkazy argumentačně bezcenné (obsahem listin, na něž je takto odkazováno, se Nejvyšší soud dále nezabýval). Již v usnesení ze dne 29. 4. 2010, sp. zn. [29 Cdo 4405/2008](#), uveřejněném pod číslem 30/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, totiž Nejvyšší soud vysvětlil, že odkaz dovolatele na obsah podání učiněných v předchozím průběhu řízení před soudy nižších stupňů nelze považovat za uvedení důvodů, pro které se rozhodnutí odvolacího soudu napadá (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

K dovolacímu důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Při úvaze, zda právní posouzení věci odvolacím soudem je ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. správné, dovolací soud zkoumá, zda právní posouzení věci obстоjí na základě v řízení učiněných skutkových závěrů, bez zřetele k tomu, zda (a s jakým výsledkem) jsou tyto skutkové závěry dovoláním rovněž zpochybněny prostřednictvím dovolacího důvodu dle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř.; srov. shodně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. [29 Odo 268/2003](#), uveřejněného pod číslem 19/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. [31 Cdo 3881/2009](#), uveřejněného pod číslem 10/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

V mezích tohoto dovolacího důvodu činí Nejvyšší soud k otázkám otevřeným dovoláním obou žalovaných následující závěry.

a) K věcné legitimaci žalobce.

Podle ustanovení § 524 obč. zák. věřitel může svou pohledávku i bez souhlasu dlužníka postoupit písemnou smlouvou jinému (odstavec 1). S postoupenou pohledávkou přechází i její příslušenství a všechna práva s ní spojená (odstavec 2).

V této podobě, pro věc rozhodné, platilo citované ustanovení občanského zákoníku již v době uzavření postupní smlouvy (25. 10. 2007) a do 1. 1. 2014, kdy byl občanský zákoník zrušen zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, nedoznalo změn.

Dle ustanovení § 3 ZKV právnická osoba nebo fyzická osoba – podnikatel, která je v úpadku, je povinna bez zbytečného odkladu podat návrh na prohlášení konkursu. Právnická osoba v likvidaci má tuto povinnost, jen je-li předložena (odstavec 1). Povinnost podle odstavce 1 mají i statutární orgány právnické osoby, likvidátor právnické osoby v likvidaci, je-li předložena, a zákonní zástupci fyzické osoby. Jestliže osoby tuto povinnost nesplní, odpovídají věřitelům za škodu, která jim tím vznikne, ledaže prokáží, že škodu nezavinily; je-li těchto osob více, odpovídají společně a nerozdílně (odstavec 2).

V této podobě, pro věc rozhodné, platilo citované ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání již k 11. 4. 2001 (kdy měla být společnost T podle závěrů odvolacího soudu v úpadku ve formě platební neschopnosti) a do 1. 1. 2008, kdy byl zákon o konkursu a vyrovnání zrušen zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), nedoznalo změn.

Rozhodovací praxe Nejvyššího soudu je ve vztahu k ustanovení § 524 odst. 2 obč. zák. ustálena v závěru, že postoupením přechází pohledávka na nového věřitele v té podobě, v jaké v okamžiku postupu existovala, včetně tzv. vedlejších práv, i když nejsou ve smlouvě o postoupení pohledávky výslovně konkretizována. Není přitom rozhodné, zda právo spojené s postoupenou pohledávkou je či není samostatně uplatnitelné (srov. shodně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2006, sp. zn. [32 Odo 473/2005](#), uveřejněný pod číslem 80/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Odpovědnost osob uvedených v § 3 odst. 2 ZKV za porušení povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka je obecnou občanskoprávní odpovědností za škodu založenou na presumpci zavinění, s možností dotčených osob se této odpovědnosti zprostit (srov. [R 33/2008](#)).

K základním předpokladům vzniku obecné občanskoprávní odpovědnosti za škodu patří: 1) porušení právní povinnosti (protiprávní úkon), 2) vznik škody, 3) příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody (kausální nexus) a 4) zavinění. První tři předpoklady jsou objektivního charakteru a důkazní břemeno ohledně nich leží na poškozeném. Zavinění je subjektivní povahy a jeho existence ve formě nedbalosti nevědomé se předpokládá; naopak škůdce prokazuje, že škodu nezavinil (srov. [R 33/2008](#)).

Mechanismus vzniku škody je žalobou (i napadeným rozhodnutím) konstruován tak, že protiprávní úkon žalovaných (porušení povinnosti podat včas návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka) vedl ke vzniku škody (je s ní v příčinné souvislosti) spočívající v tom, že žalobce neobdržel v konkursu vedeném na majetek dlužníka na úhradu své pohledávky ničeho (ačkoliv by tomu tak nebylo, kdyby návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka byl podán včas). Škoda takto mohla vzniknout jen osobě, která byla majitelem pohledávky (jež se v důsledku škodné události stala zcela nebo zčásti nedobytnou) v době (kdy trvalo) porušení povinnosti podat včas návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

Jinak řečeno, právo na náhradu škody ve výši rozdílu mezi částkou, které by se věřiteli společnosti s ručením omezeným dostalo na úhradu jeho pohledávky v konkursu, kdyby jednatel společnosti s ručením omezeným včas podal návrh na prohlášení konkursu na její majetek, a částkou, kterou věřitel na úhradu své pohledávky v konkursu obdržel, je v případě, že smlouva o postoupení pohledávky neurčuje jinak, právem spojeným s postoupenou pohledávkou (§ 524 odst. 2 obč. zák.), bez zřetele k tomu, že odpovědnost za škodu se vyvozuje vůči jiné osobě (jednateli) než vůči společnosti s ručením omezeným (dlužníku postoupené pohledávky).

Dovolání proto potud opodstatněna nejsou. Na tomto závěru ničeho nemění ani chybný úsudek odvolacího soudu o tom, že seznam pohledávek zjištěných v konkursu nelze považovat za exekuční titul. Poukázal-li odvolací soud v dotčených souvislostech na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [20 Cdo 5078/2007](#), pak (zjevně nesprávně) přehlédl (v době vydání dovoláním napadeného rozhodnutí již několik měsíců platné) závěry obsažené v usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2012, sp. zn. [31 Cdo 374/2010](#), uveřejněného pod číslem 82/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 82/2012“). V [R 82/2012](#) Nejvyšší soud uzavřel, že podle ustanovení § 45 odst. 2 ZKV, ve znění účinném od 1. 5. 2000 do 31. 12. 2007, lze na základě seznamu přihlášek pro zjištěnou pohledávku, kterou úpadce výslovně nepopřel, po zrušení konkursu vést výkon rozhodnutí na úpadcovo jmění, došlo-li ke zrušení konkursu způsobu uvedenými v ustanovení § 44 odst. 1 a 2 uvedeného zákona; takový postup však není možný, došlo-li ke zrušení konkursu způsobem uvedeným v ustanovení § 44 odst. 3 nebo § 44a odst. 1 tohoto zákona.

Jak patrně z odůvodnění [R 82/2012](#), usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [20 Cdo 5078/2007](#) (tam označené) patří k těm rozhodnutím tříčlenných senátů Nejvyššího soudu, jejichž závěry jsou vzhledem k [R 82/2012](#) nadále nepoužitelné.

b) K promlčení.

Odvolací soud vyšel z toho, že pohledávku T. Z. vůči společnosti T (dlužníku) tvořila pohledávka ze smlouvy o tichém společenství, uzavřené mezi T. Z. (coby tichým společníkem), společností T (coby podnikatelem) a V. E. (coby osobě, jež měla dluh vůči T. Z. a pohledávku vůči společnosti T) 10. 9. 1997, tvořená peněžitým vkladem tichého společníka (1 160 000 Kč), přičemž smlouva o tichém společenství byla uzavřena na dobu určitou (do 31. 12. 2002), s tím, že závazky vůči tichému společníku je podnikatel (společnost T) povinen vypořádat do 30. 4. 2003; jinak uhradí i 20% úrok z prodlení.

Podle ustanovení § 673 obch. zák. ve znění účinném v době uzavření smlouvy o tichém společenství (10. 9. 1997), smlouvou o tichém společenství se zavazuje tichý společník poskytnout podnikateli určitý vklad a podílet se jím na jeho podnikání a podnikatel se zavazuje k placení části zisku vyplývající z podílu tichého společníka na výsledku podnikání (odstavec 1). Smlouva vyžaduje písemnou formu (odstavec 2).

Dle § 679 odst. 1 písm. a) obch. zák. (ve znění, jež od uzavření smlouvy o tichém společenství do 1. 1. 2014, kdy byl obchodní zákoník zrušen zákonem č. 89/2012 Sb., nedoznalo změn) účast tichého společníka na podnikání zaniká (též) uplynutím doby, na kterou byla uzavřena (rozuměj smlouva o tichém společenství).

Ustanovení § 680 obch. zák., ve znění účinném ke dni zániku smlouvy o tichém společenství, pak určovalo, že podnikatel je povinen vrátit tichému společníkovi vklad zvýšený nebo snížený o jeho podíl na výsledku podnikání.

Smlouva o tichém společenství uzavřená podle § 673 obch. zák. patřila mezi tzv. absolutní obchody, tedy k závazkovým vztahům, které se řídily částí třetí obchodního zákoníku bez ohledu na povahu jejich účastníků (srov. § 261 odst. 3 písm. d) obch. zák., ve znění účinném jak při uzavření smlouvy, tak při uplynutí doby, na kterou byla uzavřena).

Právo na vrácení vkladu tichému společníku (§ 680 obch. zák., v rozhodném znění) se tudíž promlčovalo v intencích § 397 obch. zák. ve čtyřleté promlčecí době, jež v dané věci začala běžet 1. 5. 2003. Dovolatelé pak mají pravdu, kritizují-li názor odvolacího soudu, že ke stavení promlčecí doby došlo již dnem zahájení konkursního řízení na majetek společnosti T (7. 6. 2005).

Rozhodovací praxe Nejvyššího soudu je totiž po mnoho let ustálena v závěru, že samotné podání návrhu na prohlášení konkursu nemá žádný vliv na běh promlčecí či prekluzivní lhůty ohledně věřitelovy pohledávky vůči dlužníku (srov. jako první již usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 1998, sp. zn. 31 Cdo 175/98, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 4, ročník 1999, pod číslem 43 a dále např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2004, sp. zn. [29 Odo 132/2004](#), uveřejněného pod číslem 27/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. [29 Odo 208/2003](#), uveřejněného pod číslem 95/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

V situaci, kdy T. Z. přihlásil pohledávku do konkursu vedeného na majetek společnosti T 15. 6. 2006, však ke stavení běhu promlčecí doby došlo (v souladu s § 20 odst. 8 ZKV, v tehdejší znění, ve spojení s ustanovením § 402 obch. zák., v tehdejší znění) k tomuto datu a tedy ještě před uplynutím promlčecí doby dle § 397 obch. zák.

Vzhledem k tomu, že (podle zjištění soudů nižších stupňů) konkursní soud nerozhodl jinak v usnesení o zrušení konkursu společnosti T (z 5. 3. 2007), nastal zánik účinků prohlášení konkursu dnem právní moci usnesení o zrušení konkursu (5. 4. 2007).

Podle ustanovení § 405 obch. zák. (ve znění účinném ke dni právní moci usnesení o zrušení konkursu, jež do 1. 1. 2014 nedoznalo změn), jestliže právo bylo uplatněno před promlčením podle § 402 až 404, avšak v tomto řízení nebylo rozhodnuto ve věci samé, platí, že promlčecí doba nepřestala běžet (odstavec 1). Jestliže v době skončení soudního nebo rozhodčího řízení uvedeného v odstavci 1 promlčecí doba již uplynula nebo jestliže do jejího skončení zbývá méně než rok, prodlužuje se promlčecí doba tak, že neskončí dříve než jeden rok ode dne, kdy skončilo soudní nebo rozhodčí řízení (odstavec 2).

Jelikož do skončení čtyřleté promlčecí doby zbýval ke dni právní moci usnesení o zrušení konkursu

(5. 4. 2007) méně než rok (uplynula by 1. 5. 2007), a v konkursním řízení nebylo o pohledávce přijato rozhodnutí „ve věci samé“ (§ 405 odst. 1 obch. zák.), prodloužila se promlčecí doba do pondělí 7. 4. 2008 (§ 405 odst. 2 obch. zák.), když 5. 4. 2008 připadl na sobotu (srov. § 122 odst. 2 a 3 obč. zák.).

Úvahy odvolacího soudu (jenž zjevně nevzal v potaz dikci § 405 odst. 1 obch. zák.), podle nichž pohledávka T. Z. vůči společnosti T nebyla promlčena ke dni podání žaloby v této věci, tudíž nejsou správné.

Odvolací soud i dovolatelé ovšem soustředili svou pozornost k promlčení pohledávky T. Z. vůči společnosti T. Ta ale předmětem sporu v této věci není. Žalobou je uplatněna náhrada škody vzniklé porušením povinnosti jednatelů dlužníka podat včas návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, přičemž škoda ve formě relutárního plnění má být poskytnuta (zjednodušeně řečeno) v rozsahu, v němž se pohledávka věřitele (T. Z.) vůči jeho dlužníku (společnosti T) stala nedobytnou právě v důsledku porušení povinnosti podat včas návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka (srov. opět [R 33/2008](#)).

Podstatné je, že usnesením o zrušení konkursu na majetek společnosti T z důvodu uvedeného v § 44 odst. 1 písm. d) ZKV bylo postaveno najisto, že pohledávka T. Z. vůči společnosti T je již nedobytná (slovy označeného ustanovení, že „majetek podstaty nepostačuje k úhradě nákladů konkursu“). Za této situace nelze od žádného rozumně uvažujícího věřitele očekávat, že po právní moci usnesení o zrušení konkursu na majetek dlužníka z důvodu uvedeného v § 44 odst. 1 písm. d) ZKV bude utrácet další prostředky na vymáhání nedobytné pohledávky po dlužníku. Z hlediska možného uspokojení pohledávky z majetku dlužníka by šlo o aktivitu zhora zbytečnou. Ostatně, do dne, kdy byl dlužník (společnost T) vymazán (bez právního nástupce) z obchodního rejstříku (2. 2. 2008), se pohledávka nepromlčela a po tomto datu už ani soudně uplatnit nešla (nebylo vůči komu ji uplatnit).

Jak rozvedeno výše, odpovědnost osob uvedených v § 3 odst. 2 ZKV za porušení povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka je obecnou občanskoprávní odpovědností za škodu založenou na presumpci zavinění, s možností dotčených osob se této odpovědnosti zprostit ([R 33/2008](#)).

Podle ustanovení § 106 obč. zák. právo na náhradu škody se promlčí za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá (odstavec 1). Nejpozději se právo na náhradu škody promlčí za tři roky, a jde-li o škodu způsobenou úmyslně, za deset let ode dne, kdy došlo k události, z níž škoda vznikla; to neplatí, jde-li o škodu na zdraví (odstavec 2).

V této podobě, pro věc rozhodné, platilo citované ustanovení občanského zákoníku již k 11. 4. 2001 (kdy měla být společnost T podle závěrů odvolacího soudu v úpadku ve formě platební neschopnosti) a později nedoznalo (v odstavci 1 a 2) změn (o případ předjímaný ustanovením § 106 odst. 3 obč. zák., jež bylo vtěleno do občanského zákoníku s účinností od 1. 1. 2003 zákonem č. 136/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, nejde).

Pojem „událost, z níž škoda vznikla“ zahrnuje nejen porušení právní povinnosti (protiprávní úkon) nebo zákonem zvlášť kvalifikovanou událost zakládající odpovědnostní vztah, ale i vznik škody samotné. Objektivní promlčecí doba nemůže totiž začít běžet dříve, než ke škodě vůbec došlo. Srov. v literatuře např. dílo Švestka, J. – Spáčil, J. – Škárová, M. – Hulmák, M. a kol: Občanský zákoník I. Komentář. 1. vydání, Praha, C. H. Beck 2008, str. 548 – 549 a v judikatuře rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 5. 1990, sp. zn. 1 Cz 20/90, důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2003, sp. zn. [25 Cdo 325/2002](#), uveřejněného pod číslem 46/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2007, sp. zn. [25 Cdo 2507/2005](#), uveřejněného pod číslem 38/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Kdyby se totiž událost, z

níž škoda vznikla, měla ztotožnit pouze s protiprávním úkonem či událostí vyvolávající škodu (protiprávní stav), mohla by promlčecí doba začít běžet dříve, než vznikla škoda (škoda by mohla vzniknout až po uplynutí objektivní promlčecí doby, nebo by nemusela vzniknout vůbec) a takový výklad je nepřijatelný.

V intencích [R 33/2008](#) pak lze (s přihlédnutím ke skutkovému stavu, z něž vyšly oba soudy) uzavřít, že má-li být náhrada škody ve formě relutárního plnění poskytnuta v rozsahu, v němž se pohledávka věřitele (T. Z.) vůči jeho dlužníku (společnosti T) stala nedobytnou právě v důsledku porušení povinnosti podat včas návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, pak dnem, kdy taková škoda vznikla (nejpozději mohla vzniknout), je den, kdy byl skutečně podán návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka (společnosti T) (7. 6. 2005). Od tohoto dne totiž již případný pokles míry uspokojení věřitelovy pohledávky z majetku dlužníka nelze odvozovat od porušení povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu (v mezích žalobou tvrzeného mechanismu vzniku škody nevzniká škoda, jež by mohla mít původ v porušení povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu na majetek společnosti T). Pouze není jistá výše škody způsobené porušením povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu.

Uvedené lze doložit příkladem. Jestliže v době, kdy osoby uvedené v § 3 odst. 2 ZKV měly poprvé povinnost podat návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, měla pohledávka věřitele vůči dlužníku co do své dobytnosti z majetku dlužníka objektivně (!) hodnotu 100 a v době, kdy byl takový návrh skutečně podán (lhostejno kým) objektivně (!) hodnotu 60, pak objektivní promlčecí doba ve smyslu § 106 odst. 2 obč. zák. (v rozhodném znění) nemohla začít běžet později než v den podání návrhu na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, jelikož pozdější pokles hodnoty pohledávky co do její dobytnosti vůči dlužníku (např. na hodnotu 30) se již neodvíví (nemůže odvíjet) od skutečnosti, že nebyl podán návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

Na tomto závěru ničeho nemění ani skutečnost, že úpadek dlužníka (společnosti) T je (v dané věci byl) osvědčen (jako předpoklad přiznání nároku předjímaný v [R 33/2008](#)) později (prohlášením konkursu na majetek dlužníka, povolením vyrovnání nebo zamítnutím návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku).

Žaloba podaná 16. 7. 2008 je tak žalobou podanou po uplynutí tříleté promlčecí doby ve smyslu § 106 odst. 2 obč. zák. (v rozhodném znění). Právní posouzení věci odvolacím soudem (jenž námitku promlčení neměl za důvodnou), tudíž správné není.

c) Ke škodě.

V rozsahu, v němž dovolatelé snášejí výhrady proti závěrům odvolacího soudu o výši škody, jsou jejich dovolání důvodná, neboť napadené rozhodnutí je potud (poměřováno skutkovými závěry, z nichž vyšel odvolací soud) ve zjevném a hrubém rozporu se závěry obsaženými v [R 33/2008](#).

Odvolací soud sám vyšel v napadeném rozhodnutí z toho, že:

- 1) Smlouva o tichém společenství byla uzavřena (10. 9. 1997) na dobu určitou (do 31. 12. 2002), s tím, že závazky vůči tichému společníku je podnikatel (společnost T) povinen vypořádat do 30. 4. 2003; jinak uhradí i 20% úrok z prodlení.
- 2) Kdyby dovolatelé (jako statutární orgány společnosti T) konali s péčí řádného hospodáře ve smyslu § 194 odst. 5 obch. zák. (ve spojení s § 135 obch. zák.), museli by podat návrh na prohlášení konkursu na majetek společnosti T nejpozději v první polovině roku 2004.

Jinak řečeno, dovolatelé by podle odvolacího soudu neporušili povinnost podat včas návrh na prohlášení konkursu na majetek společnosti T, kdyby takový návrh podali „nejpozději v první

polovině roku 2004“. Za této situace je ovšem vyloučeno uzavřít, že pohledávka z titulu vrácení vkladu tichému společníku vzniklá (ve shodě s § 679 odst. 1 písm. a/ a § 680 obch. zák., v rozhodném znění) k 31. 12. 2002 uplynutím doby, na kterou byla uzavřena smlouva o tichém společenství, a splatná (dle smlouvy o tichém společenství) do 30. 4. 2003 je pohledávkou vzniklou v době, kdy dovolatelé již byli v prodlení se splněním povinnosti dle § 3 odst. 2 ZKV (pohledávkou vzniklou „po první polovině roku 2004“). Napadené rozhodnutí tak za daného skutkového stavu věci říká přesný opak toho, k čemu vybízí [R 33/2008](#).

To, že v konkursu vedeném na majetek společnosti T byla pohledávka T. Z. z titulu vrácení vkladu tichému společníku zjištěna (§ 23 odst. 1 ZKV) v celé nominální výši vkladu (1 160 000 Kč), se sjednaným 20% úrokem z prodlení ke dni podání návrhu na prohlášení konkursu (takže šlo celkem o 1 826 761,60 Kč), však dovolatele nezabavovalo možnosti namítat, že skutečná výše této pohledávky je jiná („zjištěním pohledávky“ pro účely uspokojení v konkursu vedeném na majetek společnosti T nejsou dovolatelé vázáni). Jestliže ustanovení § 680 obch. zák. (v rozhodném znění) určovalo, že podnikatel (společnost T) je povinen vrátit tichému společníkovi (T. Z.) vklad „zvýšený nebo snížený o jeho podíl na výsledku podnikání“, bylo povinností odvolacího soudu vyložit, jaké úvahy jej vedly k závěru, že k 31. 12. 2002 se vklad tichého společníka o podíl tichého společníka na výsledku podnikání ani nezvýšil ani nesnížil. To platí tím více za situace, kdy napadené rozhodnutí se opírá též o závěry znaleckého posudku zpracovaného v trestním řízení, podle nichž by k 11. 4. 2001 postačoval majetek společnosti T k uspokojení všech tehdy splatných závazků jen v rozsahu 41,21 %. Právní posouzení věci odvolacím soudem, jenž se touto otázkou nezabýval, je proto potud neúplné a tudíž i nesprávné.

K dovolacímu důvodu dle § 241a odst. 3 o. s. ř.

d) K vyvinění žalovaných a k novým skutečnostem.

Naplnění dovolacího důvodu dle § 241a odst. 3 o. s. ř. spatřují dovolatelé v tom, že odvolací soud nepřihlédl (s tím, že jde o „novotu“ v odvolacím řízení nepřípustnou) k jejich tvrzení, že T. Z. vykonával pro společnost T funkci ekonomického poradce a zpracovával až do konce roku 2003 ekonomické podklady, poukazující na to, že toto tvrzení uplatnili již v průběhu řízení před soudem prvního stupně. Z obsahového hlediska tím ovšem nevystihují dovolací důvod dle § 241a odst. 3 o. s. ř., nýbrž dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že řízení (zde odvolací řízení) je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Dovolání jsou i potud důvodná. Jak je totiž patrné ze spisu, první dovolatel toto tvrzení uplatnil již v článku IV. podání z 12. 4. 2010 a druhý dovolatel v průběhu jednání před soudem prvního stupně, jež se konalo 1. 12. 2010. Úsudek odvolacího soudu, že šlo o tvrzení uplatněná nově až v dovolání, je ve zjevném rozporu se skutečným obsahem spisu a řízení před odvolacím soudem je tak postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

e) K vědomosti žalovaných o úpadku společnosti T.

S přihlédnutím k tomu, že napadené rozhodnutí nemůže obstát již z důvodů popsaných výše, shledává Nejvyšší soud nadbytečným zabývat se i tím, zda je nesprávné též co do úsudku odvolacího soudu o vědomosti žalovaných o úpadku společnosti T.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené rozhodnutí (ve znění opravného usnesení) zrušil včetně závislých výroků o nákladech řízení a vrátil věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).